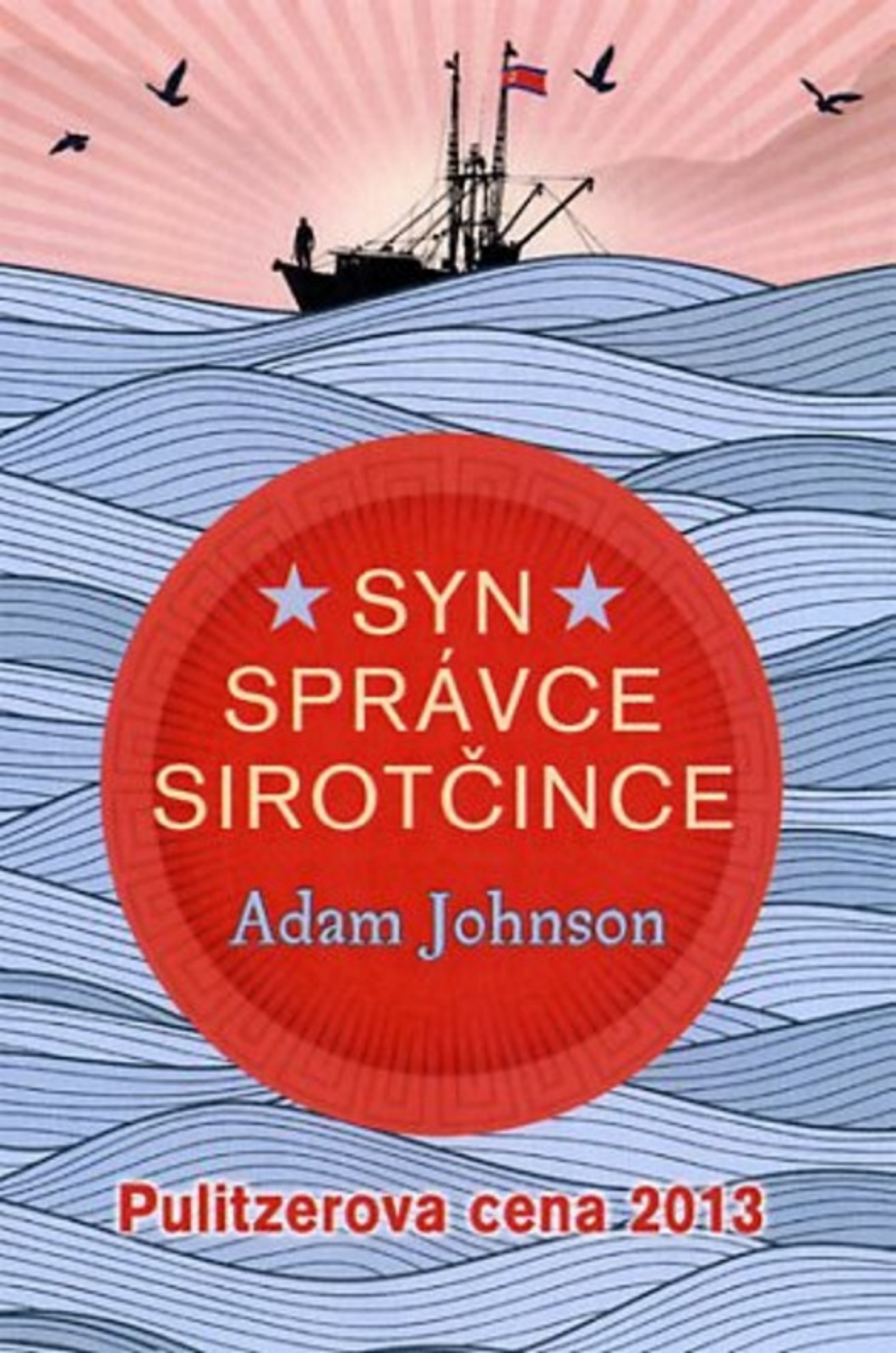
SYN
SPRÁVCE
SIROTČINCE
Adam Johnson
Pulitzerova cena 2013

SYN
SPRÁVCE
SIROTČINCE
Adam Johnson

★ SYN ★ SPRÁVCE SIROTČINCE

Adam Johnson

Libri
FORTUNA

Original title: Adam Johnson: THE ORPHAN MASTER'S SON

Copyright © 2012 by Adam Johnson
Published in the United States by Random House, an imprint of The Random House Publishing Group, a division of Random House, Inc., New York.
The credit for the design should be: Steve Mulcahey/TW Design.

Czech edition © Fortuna Libri, Praha 2014
Translation © Eva Křístková, 2014

Vydalo nakladatelství Fortuna Libri.

www.fortunalibri.cz

Odpovědná redaktorka Marie Válková.
První vydání.

Tento román je dílem fikce. Všechny události a dialogy, všechny postavy s výjimkou některých dobře známých, skutečných osobností jsou výplodem autorovy fantazie a nemají být chápány jako opravdové. Tam, kde vystupují skuteční lidé, jsou popisované situace, události i rozhovory týkající se oněch osob zcela fiktivní a nemají zpodobovat žádné reálné události ani zásadně měnit fiktivní povahu díla. V každém jiném ohledu je jakákoli podobnost s žijícími či již zemřelými osobami čistě náhodná.

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, ukládána do informačních systémů nebo rozšiřována jakýmkoli způsobem, ať už elektronicky, mechanicky, fotografickou cestou nebo jinými prostředky bez souhlasu majitele práv.

ISBN 978-80-7321-855-3

Pro Stephanii
mé slunce
můj měsíc
mou hvězdu
i satelit

OBSAH

ČÁST PRVNÍ

Životopis Čun-doa 13

ČÁST DRUHÁ

Doznání velitele Kaa 211

OBČANÉ, shromážděte se kolem amplionů, neboť vám přinášíme důležité novinky! Ve svých kuchyních, kancelářích, v areálech továren – kdekoli jsou reproduktory umístěné, zesilte zvuk!

V domácích zprávách jsme viděli našeho Drahého vůdce Kim Čong-ila, jak přímo v terénu radí inženýrům hloubícím kanál na řece Tedong. Zatímco Drahý vůdce bagristy poučoval, mohli jsme zahlédnout, jak se nad ním sama od sebe houfují hejna holubic a vznášejí se nad jeho hlavou, aby našemu uctívanému veliteli poskytly v horkém dni trochu tolik potřebného stínu. Rovněž je zde požadavek od pchjongjangského ministra veřejné bezpečnosti, aby po dobu, kdy je v plném proudu sezona kladení ok na holuby, byly všechny dráty, pasti i smyčky umístěny z dosahu našich nejmenších. A nezapomínejte, občané: zákaz snění stále platí.

Později během vysílání vám prozradíme vítězný recept kuchařské soutěže tohoto měsíce. Receptů se sešly stovky, ale jen jeden můžeme vyhlásit za ten nejlepší pro přípravu – polévky z dýňových slupek! Ale napřed důležité zprávy z Východního moře, kde si američtí agresoři zahrávají s možností vypuknutí totální války, neboť zadrželi a oloupili severokorejské rybářské plavidlo. Yankeeové opět jednou narušili severokorejské výsostné vody a odcizili vzácný náklad ze suverénní lodi, přičemž právě nás neustále obviňují ze všeho možného od pirátství přes únosy až po krutost ke žralokům. Zaprvé, jsou to právě Američané a jejich loutky, kdo na moři provozují pirátství. Zadruhé, copak nedávno jedna Američanka neobeplula celý svět, jen aby zběhla k našemu velikému národu, ráji pracujících, kde občanům nic neschází? Už jen to samo by mělo být dostatečným důkazem, že ono soustavné obviňování je směšné.

Ale *krutost ke žralokům?* K tomuto obvinění je třeba se vyjádřit. Žralok, který je znám jako přítel rybářů, je s korejským lidem odnepaměti spjat poutem přátelství. Což si v roce 1592 žraloci za obléhání přístavu

Okpcho neutrhli ryby od úst, jen aby mužům admirála I Sun-sina umožnili přežít? Nevypěstovali si snad schopnost bránící vypuknutí rakoviny, aby pomohli svým lidským přátelům žít déle a zdravěji? Nepojí snad náš velitel Ka, držitel zlatého pásu, před každým vítězným zápasem taekwonda z mísy léčivé polévky ze žraločích ploutví? A občané, copak jste přímo tady, v pchjongjangském divadle Moranbong, nezhlédli na vlastní oči film *Pravá dcera vlasti?* Pak si jistě vzpomenete na scénu, v níž se naše národní umělkyně, herečka Sun-mun, v zálivu Inčchon se svou lodí převrhla, když se snažila bránit zákeřnému americkému útoku. Byl to pro nás všechny děsivý okamžik, neboť kolem ní začali kroužit žraloci a ona se ocitla bezmocná uprostřed vln. Copak ale žraloci neocenili pravou korejskou skromnost Sun-mun? Nevycítili žhavý tep jejího vlastenectví a nevyzvedli ji na své ploutve, aby ji bezpečně dopravili na břeh, kde se mohla připojit k zuřící bitvě, jejímž cílem bylo vyhnat imperialistické vetřelce?

Už jen z těchto skutečností, občané, musíte vyrozumět, že řeči kolující v Pchjongjangu – že velitel Ka a Sun-mun se milují jakkoli méně než absolutně – jsou podlé lži! Stejně podlé jako vstupování příslušníků cizích mocností na paluby našich nevinných rybářských lodí, podlé jako absurdní obviňování z únosů, jimiž nás častují Japonci. Myslí si snad, že zapomínáme, že to byli právě *oni,* kteří kdysi ujařmili naše muže a z našich manželek si udělali sexuální otrokyně? A stejně *podlé* je myslet si, že kterákoli žena miluje vlastního muže víc než Sun-mun toho svého. Nepostřehli snad občané, jak jí zrudly líce cudností a láskou, když mu udílela zlatý pás? Nestáli jste snad shromážděni na Náměstí Kim Ir-sena a neviděli to přímo z první ruky?

Čemu budete věřit, občané? Řečem a lžím, nebo vlastním očím?

Vraťme se však ke zbytku našeho dnešního programu, na němž je repríza slavného projevu Kim Ir-sena z 15. dubna čučche 71, a veřejné vyjádření ministra zásobování, soudruha Puce, na téma prodloužení životnosti kompaktních fluorescentních žárovek. Avšak především, občané, něco radostného: s potěšením vám oznamujeme, že Pchjongjang má no-

vou operní pěvkyni. Drahý vůdce jí dal jméno Krásná návštěvnice. A zde je, aby vám k vaší vlastenecké radosti zazpívala árie z *Moře krve*. Vraťte se tedy ke svým soustruhům a vinalonovým tkalcovským stavům a zdvojnásobte své pracovní úsilí, zatímco Krásná návštěvnice vám k tomu bude pět příběh o největším národu a zemi světa – Korejské lidově demokratické republice!

ČÁST PRVNÍ

ŽIVOTOPIS ČUN-DOA

MATKA Čun-doa byla zpěvačka. To bylo to jediné, co mu o ní otec, správce sirotčince, řekl. Správce měl fotografii té ženy ve svém pokojíku v Dlouhých zítřcích. Byla docela půvabná – veliké oči dívající se stranou, rty našpulené v nevyřčeném slovu. A protože krásné ženy se posílají do Pchjongjangu, stalo se to nepochybně i jeho matce. Pravým dokladem toho byl sám správce sirotčince. Za nocí pil a sirotci z baráků ho mohli slýchat plakat a lamentovat a pouštět se do zpola slyšitelného handrkování se ženou na fotografii. Pouze Čun-do ho směl utěšit a nakonec mu vzít i láhev z rukou.

Jako nejstarší chlapec z Dlouhých zítřků měl Čun-do jisté povinnosti – porcovat jídlo, přidělovat kavalce a přejmenovávat nově příchozí hochy podle seznamu sta čtrnácti Velkých mučedníků revoluce. Přesto si správce sirotčince dával záležet, aby svého syna – jediného chlapce v Dlouhých zítřcích, který nebyl sirotek – nijak nezvýhodňoval. Když byly ubikace špinavé, byl to Čun-do, kdo zůstal zamčen přes noc uvnitř. Když se hoši počurali, byl to on, kdo z pryčen oškrabával zmrzlou moč. Čun-do se před ostatními nevychloubal, že je synem správce sirotčince, a ne nějaké děcko, které tady rodiče odložili cestou do táborů 9-27. Pokud se toho chtěl někdo dovtípit, bylo to vcelku jasné – Čun-do tu byl přede všemi ostatními a důvod, proč ho nikdo neadoptoval, byl ten, že by jeho otec nikdy nesvolil, aby si jeho jediného syna někdo odvedl. Bylo jen logické, že když jeho matku odvedli do Pchjongjangu, požádal otec o to jediné místo, které mu umožňovalo vydělávat si na živobytí a zároveň pečovat o syna.

Nejjistějším důkazem, že žena na fotografii je Čun-doova matka, byla neúprosnost, s jakou jej správce sirotčince přednostně trestal. Mohlo to znamenat pouze to, že správce vidí v Čun-doově tváři ženu z obrázku, každodenní připomínku věčného utrpení, které mu její ztráta způsobila. Jen otec sužovaný takovou bolestí mohl vzít chlapci v zimě boty. Jen skuteč-

ný otec, z téhož masa a kostí, mohl pálit syna rozžhaveným koncem lopaty na uhlí.

Čas od času adoptovala nějakou skupinu dětí továrna a na jaře přicházeli muži s čínským přízvukem, aby si i oni mezi hochy vybrali ty své. Jinak mohl mít chlapce na den každý, kdo je dokázal nakrmit a správci sirotčince přinést láhev kořalky. V létě plnili pytle s pískem a v zimě rozbíjeli železnými tyčemi led v přístavních docích. Za misku studeného čapčche odklízeli z podlahy továrny kovové piliny, které létají od soustruhů. V železničním depu je krmili nejlepším, byť pálivým, jukkedžangem. Jednou, když s lopatami v rukou vyklízeli vagony, rozvířili prášek, který vypadal jako sůl. Teprve když se začali potit, tváře, ruce i zuby jim náhle zrudly. Vlak byl plný chemikálií pro továrnu na barvy. Byli červení ještě celé týdny.

A potom, v 85. roce čučche, přišla povodeň. Tři týdny pršelo, avšak z tlampačů se nedoslechli ani slovo o půdních sesuvech, protrhávajících se sypaných hrázích přehrad a vesnicích, které voda jednu po druhé odplavuje. Armáda měla plné ruce práce se zachraňováním továrny Sungni 58 před stoupající vodou a chlapci z Dlouhých zítřků dostali provazy a háky na dlouhatánských žerdích a měli se snažit chytat v řece Čchongdžin lidi, jež smetl proud, než je voda odnese do přístavu. Po divoce zvířené hladině plulo stavební dříví, sudy s naftou i záchodové jímky. Tu se z vody vyhoupla pneumatika traktoru, o kus dál zase lednice sovětské výroby. Hoši slyšeli temné dunění nákladních vozů, které po dně valil proud. V divokém víru se kolem nich protočil kryt vojenského transportního letadla, jehož se zoufale držela ječící rodina. Pak se vynořila mladá žena, ústa dokořán, ale nevydala ani hlásku, a sirotek jménem Po-song ji zachytil hákem za paži pouhý zlomek okamžiku předtím, než ho proud strhl do řeky. Po-song přišel do sirotčince jako slabý chlapec, a když se zjistilo, že nemá jméno, Čun-do ho pojmenoval po 37. mučedníkovi revoluce, který se proslavil tím, že si při útoku na Japonce zacpal uši blátem, aby neslyšel hvízdat kulky.

Chlapci křičeli „Po-songu! Po-songu!“ a pádili po břehu podél míst, kde by měl Po-song být. Proběhli okolo výpustního potrubí Oceláren sjednocení a kolem zablácených hrází rjongsongských odkališť, ale Po-

-songa už nikdy nikdo neviděl. Chlapci se zastavili až u přístaviště, jehož temné vody se hemžily mrtvými těly. Tisíce se jich pohupovaly ve vlnách a vypadala jako shluky lepkavých jáhel, které se začnou převalovat a natřásat, když se rozehřeje pánev.

Ač to tehdy ještě nevěděli, byl to začátek hladomoru. První přestala jít elektřina a poté přestaly jezdit vlaky. Už když zmlkly sirény, Čun-do věděl, že to je zlé. Jednoho dne vyjela na moře rybářská flotila a už se nevrátila. Se zimou přišel mráz a černé prsty omrzlin a staří lidé odcházeli spát. A to byly teprve první měsíce, dlouho předtím, než se objevili pojídači kůry. Tlampače nazývaly hladomor „Strastiplný pochod", ale to byl hlas z Pchjongjangu. Čun-do nikdy neslyšel, že by se tomu tak říkalo i v Čchongdžinu. To, co se s nimi dělo, nepotřebovalo jméno – obrazem toho bylo úplně všechno, každý nehet, který jste sežvýkali a spolkli, každé pozvednutí víčka, každá cesta na latrínu, kde jste se ze sebe snažili vymáčknout chuchvalce pilin. Když pohasla veškerá naděje, spálil správce sirotčince kavalce a chlapci spali okolo kamínek, která jim topila i poslední noc. Ráno zamával na ZIS-5, vojenské nákladní auto sovětské výroby, kterému říkali „havran" kvůli tmavé plátěné plachtě vzadu. V sirotčinci už zbývalo jen asi tucet hochů, kteří se přesně vešli na korbu. Všem sirotkům je souzeno skončit nakonec v armádě. A tak se Čun-do stal ve svých čtrnácti letech vojákem sloužícím v tunelech a vycvičeným v umění boje při nulovém osvětlení.

A tam ho také o osm let později našel velitel So. Stařec se vlastně přišel do podzemí na Čun-doa podívat. Čun-do se svou četou právě končil noční službu v tunelu, který zasahoval deset kilometrů pod demilitarizovanou zónu až skoro k předměstí Soulu. Kdykoli vojáci tunel opouštěli, vycházeli z něj pozpátku, aby jejich oči postupně přivykly dennímu světlu, a tak Čun-do do velitele málem vrazil. Soova široká ramena i mohutný hrudník svědčily o tom, že dospíval v lepších časech, ještě před mobilizačními kampaněmi Čchollima.

„Jste Pak Čun-do?" zeptal se So.

Když se Čun-do otočil, rozzářil se za mužovými krátce ostříhanými bílými vlasy kruh světla. Kůže jeho obličeje byla tmavší nežli jeho kštice

nebo čelisti a vypadal, jako by právě shodil vous a hustý, bujný vlas. „To jsem já," odpověděl Čun-do.

„Máte jméno mučedníka," poznamenal velitel. „To nějak patří k sirotkovi?"

Čun-do přikývl. „Ano," řekl. „Jenže já nejsem sirotek."

Soovy oči sjely k rudému odznaku taekwondo na Čun-doových prsou.

„Jistě," pronesl a hodil mu pytel.

Byly v něm modré džínsy, žlutá košile s nášivkou pólového poníka a boty značky Nike, na které si Čun-do pamatoval z dob dávno minulých, kdy sirotčinec sloužil jako ubytovna pro Korejce, kteří se vraceli lodí přes moře z Japonska a jež přilákaly domů partajní sliby práce a bytů v Pchjongjangu. Sirotci jim mávali transparenty na uvítanou a zpívali budovatelské písně, aby japonské Korejce přiměli sejít po lodní lávce i vzdor úděsnému stavu, v jakém se Čchongdžin nacházel, a havranům, kteří už na ně čekali, aby je všechny do jednoho odvezli do pracovních táborů kwalli so. Připadalo mu to jako včera, kdy pozoroval ty vymydlené hochy, jak se ve svých nových značkových botaskách vracejí domů.

Čun-do zvedl žlutou košili. „Co s tím mám dělat?" zeptal se.

„To je vaše nová uniforma," odpověděl velitel So. „Netrpíte mořskou nemocí, že ne?"

*

Netrpěl. Odjeli vlakem do přístavu Čcholhwang na východním pobřeží, kde velitel So zrekvíroval rybářskou loď, jejíž posádka byla ze svých vojáckých hostů tak vyděšená, že její členové měli celou cestu až k japonskému pobřeží připnuté na hrudi odznáčky s Kim Ir-senem. Čun-do spatřil nad hladinou malé rybky s křídly a dopolední mlhu tak hustou, až to člověku bralo slova od úst. Nebyly tu žádné tlampače, které by celý den vyřvávaly, a všichni námořníci měli na prsou vytetované portréty svých manželek. Moře bylo nespoutané, tak jak to nikdy předtím neviděl – udržovalo tělo člověka v nejistotě, kam se vrhne příště, a přesto si na to člověk mohl zvyknout. Zdálo se, že vítr v ráhnoví souzní s vlnami narážejícími do tru-

pu lodi, a když Čun-do ležel v noci pod hvězdami na střeše kormidelny, zdálo se mu, že to je místo, kde by člověk mohl zavřít oči a zmizet.

Velitel So s sebou přivedl jako tlumočníka muže jménem Gil. Gil si na palubě četl japonské romány a poslouchal něco ve sluchátkách napojených na malý kazetový přehrávač. Jen jednou se Čun-do pokusil s Gilem promluvit. Přistoupil k němu a chtěl se ho zeptat, co poslouchá, ale ještě než stačil otevřít ústa, Gil přístroj vypnul a pronesl slovo „opera".

Měli někoho chytit – na pláži – a přivézt toho někoho s sebou domů. Víc jim velitel So o jejich cestě neřekl.

Druhý den s padajícím soumrakem zahlédli v dálce světla nějakého města, ale kapitán nechtěl s lodí blíž.

„To je Japonsko," bránil se. „Pro tyhle vody nemám mapy."

„Jak blízko poplujeme, Vám povím já, " řekl velitel So kapitánovi.

Čun-do se oblékl a utáhl si opasek, aby mu tuhé džínsy držely na těle.

„To je oblečení toho předchozího chlápka, co jste ho unesl?" zeptal se.

„Nikoho jsem už leta neunesl," opáčil velitel So.

Čun-do cítil, jak se mu napínají svaly ve tváři, a projel jím záchvěv strachu.

„Klid," řekl velitel So. „Dělal jsem to už stokrát."

„Vážně?"

„Nu, sedmadvacetkrát."

Velitel So s sebou vezl malý lehký člun, a když se přiblížili k pobřeží, nařídil rybářům, aby ho spustili na hladinu. Na západě, nad Severní Koreou, zacházelo slunce, ochlazovalo se a měnil se vítr. Ten člun je maličký, pomyslel si Čun-do, sotva dost velký pro jednu osobu, natožpak pro tři a vzpouzející se oběť únosu. Velitel So do něj nasedl s dalekohledem a termoskou. Gil slezl za ním. Když Čun-do dosedl na svoje místo vedle Gila, přelila se přes okraj černá voda a promočila mu skrz naskrz boty.

Gil se snažil Čun-doa přimět, aby po něm opakoval japonské fráze. Dobrý večer – *konban wa*. Promiňte, ztratil jsem se – *Čoto suminasen, miči ni majoimašita*. Ztratila se mi kočka – *Wataši no neko ga maigo ni narimašita*.